

13. 1. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Neplatnost vydání akcií a její následky

Zákonná úprava náležitostí vydání akcií je přehledně rozdělena mezi občanský zákoník, který pokládá obecný základ pro vydání inominátních cenných papírů, a zákon o obchodních korporacích jako lex specialis vymezující konkrétní náležitosti pro akcie. Problematickou oblastí se však může jevit následek nesplnění těchto náležitostí. Co je důvodem neplatnosti vydání akcií a jaké následky to způsobí?

Obecně

Obecný základ pro vydání akcií je upraven ustanovením § 520 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“), které za okamžik vydání akcií považuje den, kdy akcie splňuje náležitosti stanovené zákonem nebo jiným právním předpisem a kdy se stanoveným způsobem stane majetkem prvního nabyvatele.

Domněnka platnosti vydání akcie

Povinnost, aby se akcie stanoveným způsobem stala majetkem prvního nabyvatele, moderuje ustanovení § 521 odst. 1 OZ, které slouží k ochraně poctivého nabyvatele a zakládá domněnku platnosti vydání akcie i přes nedodržení náležitostí postupu při jejím vydání či přes to, že se nestala vlastnictvím prvního nabyvatele stanoveným způsobem. Taková zákonná úprava je v souladu s v České republice převládající teorií domnělého práva, jejímž smyslem je ochrana oběhu cenného papíru bránící jeho neplatnosti při nabytí v dobré víře[1]. Teorie domnělého práva vychází z teorie smluvní[2] a spočívá na domněnce odpovědnosti emitenta a ochraně právní jistoty nabyvatele[3]. Podpisem člena či členů představenstva na akcii je emitující společnost zavázána v rozsahu práv a povinností inkorporovaných do akcie nabyvateli, který akcii nabyt v dobré víře a který se na taková práva z akcie spoléhá. I přes to, že akcie nesplnila stanovený způsob nabytí, je z ní emitent zavázán, neboť její vznik sám způsobil.[4] V soudní praxi můžeme ekvivalent § 521 odst. 1 OZ nalézt například v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 5293/2009.

Obsahové náležitosti akcie a jejich vady

Je nezbytné poznamenat, že ochrana nabyvatele není všeobjímající a limituje se pouze na situace, kdy „*nebyly dodrženy náležitosti postupu při vydávání cenného papíru nebo se cenný papír nestal vlastnictvím prvního nabyvatele*“[5]. Pokud jde o obsahové náležitosti akcie samotné, domněnka platného vzniku se neuplatní v těch případech, kdy je již ze samotného obsahu akcie patrné, že nevyhovuje požadavkům ustanovení § 520 odst. 1 OZ, konkrétně splnění „náležitostí cenného papíru

zvláště upravených zákonem“[6], kde zvláštní zákonná úprava značí ustanovení § 259 a § 260 odst. 1[7] zákona č. [90/2012](#) Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (dále jen „ZOK“)[8]. Stejného názoru je i Radim Kříž, který dovozuje, že „akcie musí mít stanovené náležitosti po celou dobu jejich existence“ a že formální přísnost „by měla být uplatněna ve vztahu k náležitostem akcií a neexistence jakékoliv povinné náležitosti akcií by měla zapříčiňovat neplatnost jejich vydání.“[9] Výjimku z neplatnosti vydání akcie při absenci či vadě jejích obsahových náležitostí je možno nalézt v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. 29 Cdo 2791/2012, ve kterém Nejvyšší soud stanovil, že samotná chyba v datu emise akcie[10] nezapříčiňuje její neplatnost. Nejvyšší soud v tomto případě dovedl nutnost posoudit, zda se jedná o datum možné bez ohledu na jeho pravdivost a zda tento údaj není v rozporu s některou z dalších podstatných náležitostí akcie tak, že by se tyto údaje vzájemně vylučovaly. V jiném svém usnesení ze dne 27. 7. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1281/2011 Nejvyšší soud judikoval, že po navýšení jmenovité hodnoty akcií je původní akcie bez vyznačené odpovídající hodnoty způsobilým průkazem aktivní legitimace akcionáře ve sporu, který vede s akciovou společností, a to až do jejího prohlášení za neplatnou. Je tedy možné dovést, že ve výjimečných případech může soud akcii považovat za platnou i bez splnění obsahových náležitostí. Nesplnění je v těchto případech tak marginálního rozsahu, že by neplatnost akcie působila značně nepřiměřeně.

V ostatních případech je však třeba k vadám a absenci náležitostí přistupovat formálně přísně a považovat je za příčinu neplatnosti vydání akcie. Nicméně i taková situace má zákonem zakotvené východisko.

Nevydané akcie

Na akcie nesplňující obsahové náležitosti po jejich vydání je nutno nahlížet jako na akcie nevydané, jejichž úprava je obsažena v ustanovení § 256 odst. 3 a 4 ZOK. Za nevydanou považujeme takovou akcii, jejíž emisní kurs byl již splacen, ale k jejímu vydání z rozličných důvodů nedošlo. Na nevydané akcie se obdobně použije úprava akcie nesplacené a zároveň na oba typy akcií se dle odst. 4 tamtéž použijí ustanovení ZOK o akciích. Je však nutné zdůraznit, že nevydaná akcie není cenným papírem, ale pouze legislativním označením pro obligaci vzniklou tím, že akcionář převzal členství ve společnosti.[11] Výkon práva akcionáře tak není podmíněn vydáním akcií ani zatímních listů, ale souvisí s podílem na základním kapitálu a je vykonáván od okamžiku zápisu společnosti do obchodního rejstříku[12]. Nevydané akcie tak představují závazkový vztah mezi společností a upisovatelem akcií, který má práva akcionáře. Nevydanou akcii je v souladu s ustanovením § 256 odst. 2 ZOK možné převádět, a to při dodržení postupu pro postoupení smlouvy dle § 1895 odst. 1 OZ, kdy nevyklučuje-li to povaha smlouvy, může kterákoli strana převést jako postupitel svá práva a povinnosti ze smlouvy třetí osobě, pokud s tím postoupená strana souhlasí a pokud nebylo dosud splněno. Autor se domnívá, že souhlas společnosti s převodem nevydané akcie není nutný, pokud převoditelnost platně vydaných akcií nebyla nijak omezena. Omezení se tak může týkat situace, kdy společnost plánovala vydání akcií na jméno, jejichž převoditelnost by dle ustanovení § 270 ZOK byla omezena stanovami.[13]

Došlo-li k marnému pokusu o vydání akcií dle ustanovení § 520 OZ a neplatné akcie byly předány akcionářům, společnost má povinnost vydat nové akcie splňující všechny obsahové náležitosti. Domnívám se, že tuto povinnost je možné dovést ze smlouvy uzavřené úpisem akcií, nicméně zákonné či judikaturní potvrzení prozatím chybí[14].

Závěr

Akcionářům v dobré víře zákon prisuzuje zvýšenou ochranu v okamžiku, kdy emitent nedodrží zákonný postup pro vydání akcie a kdy se akcie nestane vlastnictvím prvního nabyvatele. Tuto

ochranu však není možné použít při absenci zákonem stanovené obsahové náležitosti akcie s výjimkou několika specifických případů určených judikaturou. Vadou zatížená akcie tak nemůže být vydána a musí na ni být nahlíženo jako na akcii nevydanou ve smyslu ustanovení zákona o obchodních korporacích. Nevydaná akcie reprezentuje závazkový vztah mezi emitentem a upisovatelem akcie, jež je možné převádět dle ustanovení občanského zákoníku pro postoupení smlouvy. Stav, kdy platné splacené akcie nebyly vydány, je nežádoucí, a to přes to, že akcionář může svá akcionářská práva vykonávat i bez nich. Na základě smlouvy uzavřené úpisem akcií se dovozuje, že společnost má povinnost vydat splacené akcie, nicméně definitivní potvrzení uvedené domněnky bude pravděpodobně vyřešeno až judikaturou.

Matěj Šarapatka

[Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář](#)

Florentinum
Na Florenci 2116/15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 385 333
Fax: +420 225 385 444
e-mail: wl@weinholdlegal.com

[1] Jansa, L. Vydání akcie dle ustanovení § 5 odst. 4 zákona o cenných papírech. Bulletin advokacie, 2006, č. 3, s. 38

[2] V případě akcie za takovou smlouvu můžeme považovat smlouvu uzavřenou úpisem akcií.

[3] LAVICKÝ, Petr. Občanský zákoník I: obecná část (§ 1-654) : komentář. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 1860

[4] Tato domněnka nevzniká v případech, kdy byl podpis člena představenstva zfalšován, kdy emitent nebyl způsobilý k právům a povinnostem a kdy osoba jednající za emitenta překročila své jednatelské oprávnění a samozřejmě se nevztahuje na případy, kdy nabyvatel akcii nenabyl v dobré víře.

[5] Autor upozorňuje na nutnost nabytí vlastnického práva a nikoliv pouze majetku jak uvádí předchozí ustanovení § 520 odst. 1 OZ.

[6] Blíže k náležitostem i ustanovení § 515 OZ.

[7] Označení, že jde o akcii, jednoznačná identifikace společnosti (nutno uvést nezaměnitelnou firmu dle § 424 OZ), jmenovitá hodnota, označení formy akcie (ledaže akcie byla vydána jako zaknihovaný cenný papír), u akcie na jméno jednoznačná identifikace akcionáře a u kusové akcie označení „kusová akcie“, údaje o druhu akcie (popřípadě i s odkazem na stanovy) a číselné označení a podpis člena nebo členů představenstva.

[8] Pokorná, J. in Eliáš, K. a kol. Kurs z obchodního práva. Obchodní závazky. Cenné papíry. 2.

vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 432

[9] Radim Kříž: Je možná změna textu náležitostí na listinných akciích?, Právní rozhledy 11/1999, s. 561

[10] Datum emise byla obsahová náležitost akcie za účinnosti zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník. ZOK již tuto povinnost neobsahuje.

[11] Důvodová zpráva k ZOK, str. 55

[12] Zákon o obchodních korporacích: komentář. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, str. 452

[13] Stejný názor zastávají i tvůrci komentáře k zákonu o obchodních korporacích: komentář. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, str. 452

[14] Autor se ztotožňuje s názorem tvůrců komentáře k zákonu o obchodních korporacích: komentář. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, str. 452

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)